

‘Quickscan natuurtoets Koezenkooiweg, Rouveen’

*Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden
in het kader van natuurwet- en regelgeving*

Colofon

Titel: **'Quickscan natuurtoets Koezenkooiweg, Rouveen'**

Subtitel: Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving

Projectcode: 11-277

Status: Conceptrapport

Datum: 29 september 2011

Auteur: M.A. (Martin) Heinen

Veldonderzoek: Ing. M. (Mike) Wallink

Eindredactie: Ing. M. Wallink

Opdrachtgever: BJZ.nu

Contactpersoon: De heer W. Bekke

EcoGroen Advies BV
Postbus 625
8000 AP Zwolle

T: 038 423 64 64

F: 038 423 64 65

I: www.ecogroen.nl

© EcoGroen Advies (2011)

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt mits onder vermelding van de bron:

Heinen, M.A. (2011). Quickscan natuurtoets Koezenkooiweg, Rouveen; Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving. Rapport 11-277. EcoGroen Advies, Zwolle.

Inhoud

Samenvatting en conclusies

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding en doelstelling	1
1.2	Situatie en beoogde ontwikkelingen	1
1.3	Algemene opzet.....	2
2	Gebiedsgericht natuurbeleid.....	3
2.1	Inleiding	3
2.2	Natuurbeschermingswet 1998	3
2.3	Nota Ruimte.....	3
3	Flora- en faunawet	5
3.1	Toetsingskader	5
3.2	Veldonderzoek.....	5
3.3	Flora	6
3.4	Zoogdieren	6
3.5	Broedvogels.....	7
3.6	Overige soorten	8
4	Geraadpleegde bronnen.....	9

Bijlage

I - Wettelijk kader

Samenvatting en conclusies

Aanleiding en doelstelling

In opdracht van BJZ.nu (contactpersoon dhr. W. Bekke) heeft EcoGroen Advies BV een quickscan natuurtoets uitgevoerd in verband met de geplande uitbreiding van een agrarisch bedrijf aan de Koezenkooiweg te Rouveen. De consequenties van de beoogde ruimtelijke ingreep op de aanwezige natuurwaarden zijn getoetst aan de Flora- en faunawet en de vigerende gebiedsgerichte natuurbescherming.

Gebiedsgericht natuurbeleid

Op basis van de ligging en de aard van de ruimtelijke ingrepen wordt ingeschat dat de beoogde plannen geen negatieve effecten hebben op de in de omgeving aanwezige Natura 2000-gebieden, Beschermde Natuurmonumenten, EHS of belangrijke natuurwaarden buiten de EHS.

De mogelijk negatieve effecten van de voorgenomen ontwikkeling ten aanzien van een toename van ammoniakemissie op beschermde natuurgebieden zijn, in overleg met de opdrachtgever, buiten beschouwing gelaten

Aangetroffen en te verwachten soorten

- In het plangebied zijn, met uitzondering van de laag beschermde Gewone dotterbloem, geen beschermde plantensoorten of plantensoorten van de Rode Lijst aangetroffen en worden gezien de terreingesteldheid ook niet verwacht;
- Verspreid in het plangebied zijn vaste verblijfplaatsen van een aantal algemeen voorkomende, laag beschermde, zoogdiersoorten aangetroffen en te verwachten. Vaste verblijfplaatsen van juridisch zwaarder beschermde zoogdieren, waaronder vleermuizen, zijn niet aangetroffen en worden ook niet verwacht;
- Er zijn geen broedvogels met jaarrond beschermde nesten in het plangebied aangetroffen en/of te verwachten;
- In de bestaande schuur zijn algemene broedvogels te verwachten zoals Zwarte roodstaart, Witte kwikstaart en Merel. In de nabijgelegen bosschages soorten als Roodborst, Winterkoning en Merel;
- Voortplanting en overwintering van enkele laag beschermde amfibieënsoorten is te verwachten in het plangebied;
- Er zijn geen reptielen, strikt beschermde amfibieën of beschermde ongewervelden en beschermde vissen aangetroffen en/of te verwachten.

Ontheffing en mitigerende maatregelen

- Het aanvragen van een ontheffing annex artikel 75 van de Flora- en faunawet is niet aan de orde;
- Ten aanzien van de laag beschermde Gewone dotterbloem is het wenselijk om rekening te houden met de groeiplaatsen en waar mogelijk deze te ontzien bij het eventueel dempen van sloten of planten te verplaatsen naar slootkanten, waar geen werkzaamheden plaatsvinden;
- Werkzaamheden die broedbiotopen van aanwezige vogels verstoren of beschadigen dienen te allen tijde te worden voorkomen. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd, maar is het van belang of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum. Het ontzien van broedvogels is voor de meeste soorten mogelijk door gefaseerd te werken en de uitvoering in elk geval op te starten in de periode voor half maart en na half juli. Indien broedvogels ontbreken, zoals in deze situatie, mogen ook binnen het broedseizoen sloop- en bouwwerkzaamheden plaatsvinden;
- Bij de beoogde plannen kunnen exemplaren en verblijfplaatsen van enkele algemene en laag beschermde kleine zoogdieren en amfibieën verloren gaan. Voor de in voorliggende situatie aanwezige of te verwachten tabel 1-soorten geldt in deze situatie echter automatisch vrijstelling van de verbodsartikelen van de Flora- en faunawet;
- Om schade aan kleine landzoogdieren en amfibieën te minimaliseren is het wenselijk - indien de planning van de activiteiten dit toelaat - werkzaamheden in het plangebied zoveel mogelijk uit te voeren in de periode september- december (mits vorstvrij).

1 Inleiding

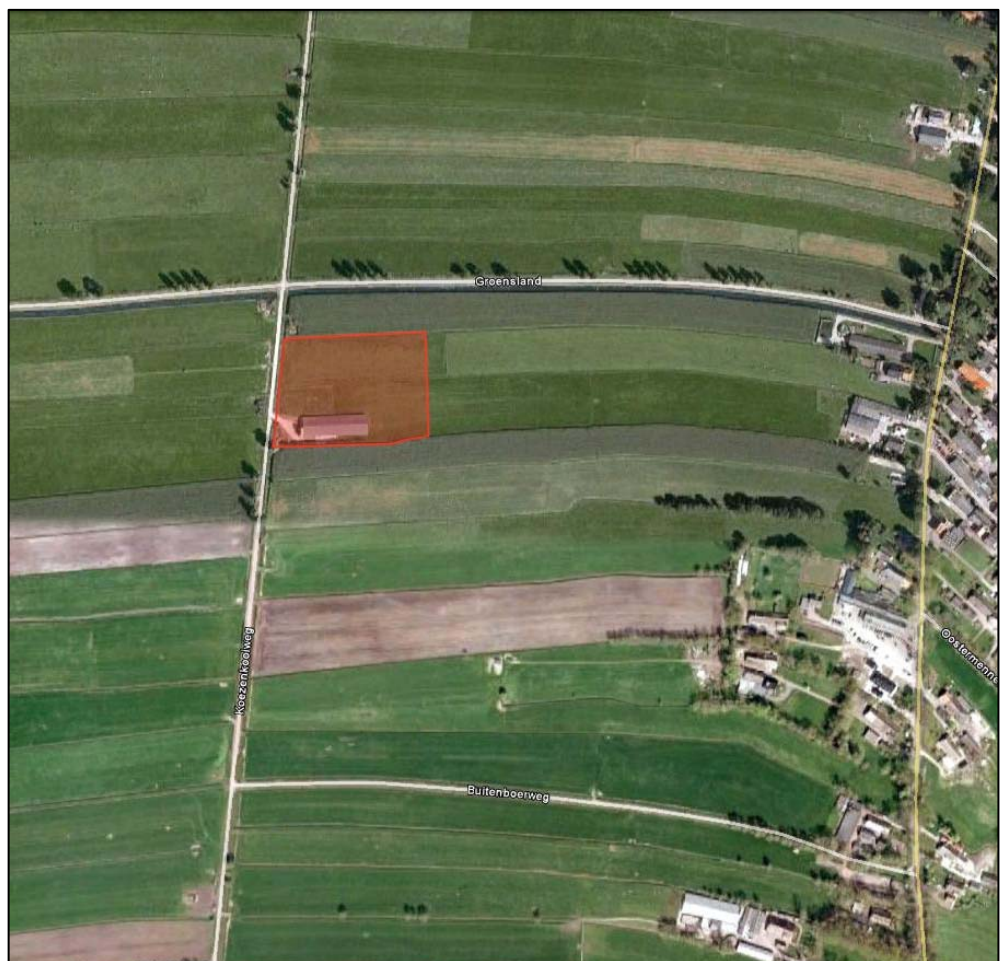
1.1 Aanleiding en doelstelling

In opdracht van BJZ.nu (contactpersoon dhr. W. Bekke) heeft EcoGroen Advies BV een quickscan natuurtoets uitgevoerd in verband met de geplande uitbreiding van een agrarisch bedrijf aan de Koezenkooiweg te Rouveen.

De Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 verplichten vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen of activiteiten niet conflicteren met aanwezige beschermde plant- en diersoorten en habitats. In het voorliggende onderzoek vindt, ten behoeve van de onderbouwing van de ruimtelijke planvorming, een toetsing plaats aan de Flora- en faunawet en vigerend gebiedsgericht natuurbeleid. Een toelichting op de genoemde wet- en regelgeving is gegeven in bijlage I.

1.2 Situatie en beoogde ontwikkelingen

Het plangebied betreft enkele agrarische percelen (grasland) op de hoek van de Koezenkooiweg en het Groensland te Rouveen. Het plangebied bestaat uit grasland met een bestaande schuur en enkele watervoerende sloten. De bestaande schuur wordt uitgebreid en als varkensstal gebruikt. De plannen zijn om nog twee stallen te bouwen en t.z.t. ook een woning te realiseren. Mogelijk worden bestaande sloten deels gedempt.

Figuur 1: Globale ligging van het plangebied (rode omlijning) weergegeven op een luchtfoto (bron kaartondergrond: Google Earth).

1.3 Algemene opzet

Voorliggende ecologische beoordeling is gebaseerd op één locatiebezoek en bekende verspreidingsgegevens (zie Hoofdstuk 4 Geraadpleegde bronnen). Om inzicht te krijgen in de aanwezige natuurwaarden en beperkingen met betrekking tot de beoogde ruimtelijke ingreep in het onderzoeksgebied, zijn twee sporen gevolgd:

- Ten eerste is in kaart gebracht welk gebiedsgericht beleid uitwerking heeft in het gebied (hoofdstuk 2);
- Ten tweede is nagegaan welke beschermde planten- en diersoorten in het gebied voorkomen of kunnen voorkomen (hoofdstuk 3).

Uit de verzamelde informatie volgt een korte beschrijving van de verwachte effecten van de ruimtelijke ingreep op beschermde soorten en welke mitigerende (verzachtende of inpassings-) maatregelen eventueel nodig zijn om overtreding van de Flora- en faunawet te kunnen voorkomen.

2 Gebiedsgericht natuurbeleid

2.1 Inleiding

In het kader van dit onderzoek wordt, naast de aanwezigheid van beschermde soorten, aandacht besteed aan gebieden met een beschermingsstatus. De volgende wet- en regelgeving is daarbij van belang:

- Natuurbeschermingswet 1998, waarin onder andere opgenomen de Natura 2000-gebieden (Vogel- en Habitatrichtlijn) en Beschermde Natuurmonumenten;
- Nota Ruimte (Bescherming van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), ganzengebied en weidevogelgebied).

De beschermingsregimes hebben tot doel de natuurwaarden in de betreffende gebieden veilig te stellen. In sommige situaties dienen ook ruimtelijke ingrepen buiten de begrenzing van deze gebieden getoetst te worden op mogelijke schadelijke uitstralende effecten.

Hierbij moet worden opgemerkt dat de mogelijk negatieve effecten van de voorgenomen ontwikkeling ten aanzien van een toename van ammoniakemissie op omringende beschermde natuurgebieden in overleg met de opdrachtgever buiten beschouwing zijn gelaten.

2.2 Natuurbeschermingswet 1998

Natura 2000-gebied 'Olde Maten en Veerslootlanden' is gelegen op een afstand van circa 4,4 kilometer van het plangebied. Het dichtstbijzijnde Beschermde natuurmonument (Kievitsbloemterrein Zwarte Water) ligt op ruim 6 kilometer afstand. Dit is thans onderdeel van Natura 2000-gebied 'Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht'.

Gezien de afstand, barrièrewerking als gevolg van tussenliggende bebouwing en infrastructuur en de aard van de beoogde ingreep zijn er als gevolg van de voorgenomen ontwikkelingen geen negatieve effecten op onder de Natuurbeschermingswet 1998 beschermde natuurgebieden te verwachten.

2.3 Nota Ruimte

De Nota Ruimte is één van de structuurschema's waarin de visie van het Rijk over natuur en landelijk gebied is vastgelegd. De Nota richt zich op het behoud, herstel en ontwikkeling van wezenlijke natuurlijke kenmerken en waarden. Vanuit deze doelstelling wordt de Ecologische Hoofdstructuur gerealiseerd en worden ondermeer ganzengebieden en weidevogelgebieden aangewezen.

Ecologische hoofdstructuur

De EHS kent een specifieke bescherming. Ingrepen die de wezenlijke kenmerken of waarden ervan aantasten worden niet toegestaan (het 'Nee, tenzij regime'). Zowel ingrepen in bossen en natuurgebieden als ingrepen in de omgeving van deze gebieden dienen beoordeeld te worden op mogelijke schadelijke effecten.

Volgens de kaarten behorend bij de Omgevingsvisie van provincie Overijssel maakt het plangebied geen onderdeel uit van de EHS. Het dichtstbijzijnde gebied behorend tot de EHS ligt op een afstand van ongeveer 1 kilometer van het plangebied. Het betreft concreet begrensde gerealiseerde nieuwe natuur en te realiseren nieuwe natuur ten zuidwesten van De Lichtmis.

Gezien de afstand en het kleinschalige karakter van de ingreep wordt geconcludeerd dat er geen aantasting plaatsvindt van de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS.

Natuur buiten de EHS

Ook buiten de EHS zijn bos- en natuurgebieden aanwezig. Deze gebieden dragen bij aan belangrijke gebiedskenmerken en dienen daarom behouden te blijven (Provincie Overijssel 2009b). Tot deze gebieden behoren onder andere weidevogelbeheergebieden en ganzengebieden.

Volgens de kaart behorend bij Omgevingsvisie Overijssel ligt het plangebied in een gebied dat is aangewezen als ganzengebied en aan de overkant van de Koezenkooiweg ligt een weidevogelbeheergebied.

Ingeschat wordt dat het plangebied zelf, gezien de ligging direct tegen bestaande bebouwing niet of nauwelijks door foeragerende ganzen en broedende weidevogels gebruikt zal worden.

In de huidige situatie zullen ganzen en weidevogels zich, als gevolg van bestaande verstoring door menselijke activiteiten, reeds op enige afstand van de planlocatie ophouden. De uitbreidingsplannen worden bovendien vlak naast de bestaande stal gebouwd, zodat van aantasting van de openheid van het landschap, die van belang is voor zowel ganzen als weidevogels, nauwelijks sprake is. Als gevolg van de beoogde plannen is bovendien slechts een verwaarloosbare toename te verwachten van verstoring door menselijke activiteiten. In paragraaf 3.4 wordt nog nader op weidevogels ingegaan.

Geconcludeerd worden dat er als gevolg van de beoogde plannen geen aantasting plaatsvindt van door de provincie als zodanig aangegeven gebieden met belangrijke natuurwaarden buiten de EHS.

3 Flora- en faunawet

3.1 Toetsingskader

De Flora- en faunawet verplicht een ieder die ruimtelijke ingrepen of andere activiteiten wil ontplooiën, na te gaan in hoeverre dit negatieve effecten kan hebben op van nature in Nederland in het wild voorkomende planten- en diersoorten - ongeacht of deze beschermd zijn of niet. De zorgplicht van artikel 2 uit de Flora- en faunawet stelt dat optredende negatieve effecten zo veel mogelijk vermeden of geminimaliseerd dienen te worden. Voor schade aan juridisch zwaarder beschermde soorten kan de aanvraag van een ontheffing van de Flora- en faunawet bij het Ministerie van EL&I noodzakelijk zijn.

Aangepaste beoordeling ontheffingen Flora- en faunawet

Tot voor kort was het noodzakelijk voor het verwijderen, verstoren of beschadigen van een vaste verblijfplaats van zwaarder beschermde soorten een ontheffing op de Flora- en faunawet aan te vragen. Door uitspraken van de Raad van State in het voorjaar van 2009 is de beoordeling van ontheffingsaanvragen van de Flora- en faunawet voor ruimtelijke ingrepen aangepast. Sinds augustus van dat jaar wordt daardoor gewerkt volgens een nieuw stroomschema (zie bijlage I) en is het in veel gevallen niet meer noodzakelijk om een ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen (Dienst regelingen 2009a).

Voor tabel 1-soorten geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen sowieso al een automatische vrijstelling van artikel 75 van de Flora- en faunawet.

Voor tabel 2-soorten zijn drie opties mogelijk:

- 1) Werken volgens de eisen van een goedgekeurde Gedragscode Flora- en faunawet;
- 2) Het aanvragen van een ontheffing;
- 3) Het opstellen van een ecologisch werkprotocol indien aangetoond kan worden dat de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort behouden blijft.

Overigens is het in de eerste twee gevallen ook noodzakelijk om een op de situatie toegesneden ecologisch werkprotocol op te stellen.

Voor tabel 3-soorten en soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn zijn twee opties mogelijk:

- 1) Het aanvragen van een ontheffing;
- 2) Het opstellen van een ecologisch werkprotocol indien aangetoond kan worden dat de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort behouden blijft en dat de soort binnen het leefgebied succesvol kan (blijven) overwinteren, foerageren en/of voortplanten tijdens en na uitvoering van de plannen.

Hierbij geldt voor het aanvragen van ontheffing dat ook een ecologisch werkprotocol opgesteld moet worden waarin de te nemen mitigerende maatregelen beschreven worden.

3.2 Veldonderzoek

Op 8 september 2011 is een veldbezoek uitgevoerd. Tijdens dit dagbezoek is aandacht besteed aan de beschermde soorten binnen de Flora- en faunawet (FFW) en vooral aan de juridisch zwaarder beschermde soorten (FFW tabel 2 en 3). Voor zover mogelijk zijn de volgende soortgroepen geïnventariseerd: flora, zoogdieren, vogels, amfibieën, reptielen, vissen en ongewervelden. Daarnaast is op basis van de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens (zie Hoofdstuk 4 Geraadpleegde bronnen) en expert judgement, een uitspraak gedaan over mogelijk aanwezige beschermde soorten.

In dit hoofdstuk worden de onderzochte soortengroepen beschreven die in het onderzoeksgebied en de directe omgeving zijn aangetroffen en/of te verwachten. De relevante soorten worden in de onderstaande tekst kort toegelicht.

3.3 Flora

In de sloot, gelegen tussen het plangebied en de Koezenkooiweg, zijn diverse exemplaren van de laag beschermde Gewone dotterbloem (FFW tabel 1) aanwezig. De sloten zijn begroeid met algemene waterplanten en soorten van natte ruigten zoals Kikkerbeet, Veelwortelig kroos, Grote waterweegbree, Grote brandnetel, Liesgras, Gewone kattenstaart en Grote egelskop. In het grasland zijn algemeen voorkomende soorten van voedselrijke graslanden aangetroffen zoals Ruw beemdgras, Engels raaigras, Vogelmuur, Gewone paardenbloem, Straatgras, en Witte klaver.

Gezien de aangetroffen soortensamenstelling en de terreingesteldheid wordt het voorkomen van overige beschermde of bedreigde soorten binnen het plangebied niet verwacht.

Voor de algemene, laag beschermde Gewone dotterbloem geldt in deze situatie automatisch een vrijstelling van de verbodsartikelen uit de Flora- en faunawet. Het nemen van verplichte vervolgstappen voor de soortgroep planten is in deze situatie zodoende niet aan de orde. Wel is het wenselijk om rekening te houden met de groeiplaatsen van Gewone dotterbloem en waar mogelijk deze te ontzien bij het eventueel dempen van een deel van de betreffende sloot of planten te verplaatsen naar slootkanten waar geen werkzaamheden plaatsvinden.

3.4 Zoogdieren

Vleermuizen

Alle vleermuizen zijn opgenomen in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en tabel 3 van de Flora- en faunawet en daardoor strikt beschermd.

Vaste verblijfplaatsen

Verblijfplaatsen bevinden zich in donkere en voor vleermuizen bereikbare ruimten in bomen, huizen en kelders.

De aanwezige, uit te breiden bebouwing is geïnspecteerd op aanwezigheid van spleten, scheuren en dergelijke die dienst kunnen doen als vaste verblijfplaats van gebouwbewonende vleermuizen. Deze zijn echter niet aangetroffen. Vanwege het ontbreken van geschikte invliegopeningen zijn verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen in de uit te breiden bebouwing zodoende niet te verwachten. In de aangrenzende beplanting zijn ook geen geschikte holten en openingen aangetroffen. De aanwezigheid van verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen kan zodoende ook worden uitgesloten.

Vliegroutes

Van veel vleermuissoorten is bekend dat zij gedurende lange tijd gebruik kunnen maken van dezelfde structuren voor de oriëntatie en daarlangs van hun verblijfplaats naar de foerageergebieden trekken. Vanwege dit traditiegetrouwe gedrag van vleermuizen vormen bepaalde lijnvormige structuren (bijvoorbeeld rijen woningen, watergangen en singels) een belangrijk onderdeel van een vliegroute. Wanneer alternatieve structuren ontbreken zijn dergelijke structuren 'onmisbaar' en zodoende beschermd.

De beoogde plannen geven geen aanleiding schade te veronderstellen aan vliegroutes van vleermuizen. In het plangebied worden geen opgaande lijnvormige structuren verwijderd die van belang kunnen zijn als vliegroute.

Foerageergebied

Vleermuizen foerageren op locaties waar insecten aanwezig zijn, bijvoorbeeld langs randen van bossen en bomenrijen of boven water. Foerageergebied van vleermuizen geniet binnen de Flora- en faunawetgeving echter geen juridische bescherming, tenzij het onmisbaar is voor het voortbestaan van een populatie.

Het plangebied is beperkt geschikt als foerageergebied voor vleermuizen. De te behouden beplanting in het plangebied wordt mogelijk gebruikt als foerageergebied

door enkele vleermuizen. In deze situatie is geen sprake van schade aan onmisbaar foerageergebied.

Overige zoogdieren

In het plangebied en directe omgeving is een aantal vaste verblijfplaatsen van laag beschermde, kleine grondgebonden zoogdiersoorten te verwachten of vastgesteld, namelijk Egel, Rosse woelmuis, Bosmuis, Bosspitsmuis (spec.) en Huisspitsmuis. Mogelijk komt ook de niet beschermde Bruine rat voor. Vaste verblijfplaatsen van zwaarder beschermde zoogdieren zijn niet aangetroffen in het plangebied en worden ook niet verwacht.

Bij de planrealisatie kunnen exemplaren en verblijfplaatsen van enkele laag beschermde zoogdieren verloren gaan. Voor bovengenoemde laag beschermde kleine zoogdieren geldt automatisch vrijstelling van de verbodsartikelen uit de Flora- en faunawet, waardoor het nemen van vervolgstappen voor deze zoogdieren niet aan de orde is.

Schade aan de algemene en laag beschermde zoogdieren kan - indien de planning van de werkzaamheden dit toelaat - geminimaliseerd worden door werkzaamheden zoveel mogelijk uit te voeren buiten de voortplantingsperiode (maart tot augustus). De minst schadelijke periode is september tot december (mits vorstvrij).

3.5 Broedvogels

Aangezien dit onderzoek een quickscan betreft, is geen volledige broedvogelinventarisatie uitgevoerd. Op basis van het uitgevoerde veldbezoek in combinatie met de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens en expert judgement is echter wel een goede uitspraak te doen over de te verwachten soorten.

Broedvogels met jaarrond beschermde nesten

Van veel broedvogels zijn nesten alleen gedurende het broedseizoen beschermd. Nestlocaties kunnen dan buiten het broedseizoen zonder overtreding van de Flora- en faunawet verstoord of verwijderd worden. Voor een aantal broedvogelsoorten geldt echter dat de nestlocaties inclusief de functionele omgeving jaarrond beschermd zijn. Dit betreffen de broedvogels Boomvalk, Buizerd, Gierzwaluw, Grote gele kwikstaart, Havik, Huismus, Kerkuil, Oehoe, Ooievaar, Ransuil, Roek, Slechtvalk, Sperwer, Steenuil, Wespandief en Zwarte wouw. Voor sommige andere soorten geldt dat de nesten jaarrond beschermd zijn als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Tijdens het onderzoek is extra aandacht uitgegaan naar nesten van genoemde soorten. Deze zijn niet aangetroffen in het plangebied of binnen de invloedssfeer van de plannen en worden ook niet verwacht in het plangebied.

Overige broedvogels

In de bestaande schuur zijn algemene broedvogels te verwachten zoals Zwarte roodstaart, Witte kwikstaart en Merel.

Gezien de ligging, terreingesteldheid en bekende verspreidingsgegevens is het plangebied en de nabije omgeving geschikt voor met name enkele algemene weidevogels als Kievit en Scholekster. De planlocatie zelf vormt gezien de ligging - nabij bebouwing, bosschages en infrastructuur - geen geschikt broedgebied voor kritische soorten als Grutto, Wulp en Tureluur.

De nieuwe te realiseren bebouwing sluit aan bij de huidige bebouwing. De bebouwing zal naar verwachting dan ook geen wezenlijk negatief effect op in de nabijheid aanwezige weidevogels tot gevolg hebben. Aantasting van de gunstige staat van instandhouding van soorten, als gevolg van de uitbreidingsplannen, is dan ook niet te verwachten. Wel kunnen grootschalige werkzaamheden zoals werk met grote bouwkranen, afhankelijk van de periode waarin werkzaamheden plaatsvinden, een verstorend effect hebben. Geadviseerd wordt daarom om de realisatie van de stal

derhalve buiten het broedseizoen, waarvoor doorgaans de periode van 15 maart tot 15 juli wordt aangehouden, uit te voeren.

Het is veelal niet mogelijk ontheffing te verkrijgen voor verbodsbepalingen die gelden voor broedvogels. Er mogen daarom geen activiteiten worden ondernomen op locaties waar nesten of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van vogels aanwezig zijn. Werkzaamheden die broedbiotopen van vogels verstoren of beschadigen dienen buiten het broedseizoen van de aanwezige vogels te worden gestart.

De broedperiode verschilt per soort en soms ook per jaar. In het kader van de Flora- en faunawet wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum. Voor de meeste soorten kan de periode tussen half maart en half juli worden aangehouden als broedseizoen.

Door gefaseerd te werken en de uitvoering op te starten buiten het broedseizoen van de aanwezige vogels, is het veelal mogelijk verstoring of beschadiging van broedbiotopen van vogels te voorkomen. Indien blijkt dat broedende vogels afwezig zijn, is het ook mogelijk om binnen de broedperiode van vogels aan te vangen met de werkzaamheden.

3.6 Overige soorten

Amfibieën

Binnen de begrenzing van het plangebied is permanent oppervlaktewater aanwezig in de vorm van perceelsloten. Hier is voortplanting te verwachten van de laag beschermde Gewone pad, Bruine kikker, Bastaardkikker en Kleine watersalamander (FFW tabel 1-soorten). In het plangebied is overwintering te verwachten van Gewone pad, Bruine kikker en Kleine watersalamander. Zij overwinteren in de aanwezige ruigtes, overhoekjes en in de strooisellaag onder de houtige beplanting. De aanwezigheid van zwaarder beschermde amfibieën kan vanwege het ontbreken van geschikt biotoop worden uitgesloten.

Als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden kunnen genoemde laag beschermde amfibieënsoorten geschaad worden bij uitvoering gedurende het voortplantingsseizoen (maart - augustus) en het winterhalfjaar. Voor bovengenoemde laag beschermde amfibieën geldt overigens automatisch vrijstelling van artikel 75 van de Flora- en faunawet, waardoor het nemen van vervolgstappen niet aan de orde is.

Vissen

In de omgeving van het plangebied zijn enkele beschermde vissoorten bekend zoals Kleine en Grote modderkruiper (o.a. Ravon.nl). Tijdens het veldonderzoek van 8 september 2011 zijn de watergangen binnen en langs de rand van het plangebied intensief bemonsterd met behulp van een steeknet. Hierbij is alleen de niet beschermde Tiendoornige stekelbaars aangetroffen. Beschermde soorten zijn niet aangetroffen en worden op basis van de resultaten van het intensieve onderzoek ook niet verwacht.

Reptielen

Er zijn geen reptielen aangetroffen in het plangebied. Gezien de terreingesteldheid en bekende verspreidingsgegevens zijn deze ook niet te verwachten (bron: RAVON).

Ongewervelden

In het plangebied zijn geen beschermde ongewervelden of soorten van de Rode Lijst aangetroffen. Ook de zwaarder beschermde Gestreepte waterroofkever is niet aangetroffen tijdens het veldonderzoek. Dit terwijl de soort wel uit de omgeving bekend is (Limnodata.nl). Op basis van het intensief uitgevoerde onderzoek wordt de soort zodoende ook niet verwacht in het plangebied. Wegens het ontbreken van geschikt biotoop, wordt voortplanting van overige beschermde ongewervelden binnen het plangebied ook niet verwacht.

4 Geraadpleegde bronnen

- Bode A.D., A.J. Dijkstra, B. Hoekstra, R. Hoeve & R. Zollinger (1999). De Zoogdieren van Overijssel. Voorkomen, verspreiding en ecologie van de in het wild levende zoogdieren.
- Broekhuizen S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen (1992). Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Stichting Uitgeverij KNNV.
- Creemer, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (RAVON) (redactie) 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. - Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.
- Dienst Regelingen (2009a). Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet.
- Dienst Regelingen (2009b). Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep.
- Heusden W.R.M. van & S.J. Vreugdenhil (2008). Handreiking Flora- en faunawet. Voor werkzaamheden en activiteiten in het kader van bestendig gebruik, bestendig beheer en onderhoud en ruimtelijke inrichting en ontwikkeling. Concept, Versie 1.1. Dienst Landelijk Gebied, Ministerie van LNV.
- Lange E., P. Twisk, A. van Winden en A. Diepenbeek (1994). Zoogdieren van West-Europa. Uitgegeven door de KNNV.
- Limpens H., K. Mostert & W. Bongers (red.) (1997). Atlas van de Nederlandse vleermuizen, Stichting Uitgeverij van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.
- Ministerie van EL&I. Natura 2000-gebieden. (www.synbiosys.alterra.nl/natura2000).
- Ministerie van LNV (2004). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna.
- Ministerie van LNV (2009). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 28 augustus 2009, 25344, vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna.
- Provincie Overijssel (2009a). Kaartmachine behorend bij 'Omgevingsvisie Overijssel'. <http://gisopenbaar.overijssel.nl/website/omgevingsvisie/omgevingsvisie.html>
- Provincie Overijssel (2009b). Omgevingsvisie Overijssel; Visie en uitvoeringsprogramma voor de ontwikkeling van de fysieke leefomgeving van de provincie Overijssel. Mei 2009, Provincie Overijssel.
- RAVON, Reptielen Amfibieën Vissen Onderzoek Nederland (www.ravon.nl).
- Waarneming.nl (website met soortenwaarnemingen in Nederland).
- zoogdieratlas.nl

BIJLAGE

BIJLAGE I: WETTELIJK KADER

Flora- en faunawet

Inleiding

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Onder de Flora- en faunawet zijn ongeveer 500 soorten in Nederland aangewezen als beschermde dier- of plantensoort. De doelstelling van de wet is de bescherming en het behoud van de gunstige staat van instandhouding van in het wild levende plant- en diersoorten. Het uitgangspunt van de wet is 'nee, tenzij'. Dit betekent dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn.

De Flora- en faunawet kent een groot aantal verbodsbepalingen die samenhangen met ruimtelijke ingrepen, plannen en projecten. Zo is het verboden beschermde inheemse planten te plukken of te beschadigen en geldt voor beschermde dieren een verbod op het doden, verwonden en opzettelijk verontrusten. Ook is het verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde inheemse dieren te beschadigen of te verstoren of eieren te rapen of te vernielen. De verbodsbepalingen betreffende planten op hun groeiplaats zijn opgenomen in artikel 8. De verbodsbepalingen betreffende dieren in hun natuurlijke leefomgeving zijn vermeld in artikel 9 tot en met 12.

Van het verbod op schadelijke handelingen ('nee') kan onder voorwaarden ('tenzij') worden afgeweken, met een ontheffing of vrijstelling. Het verlenen hiervan is de bevoegdheid van de minister van Economische Zaken, Landbouw & Innovatie (EL&I), of, in geval van beheer en schadebestrijding, van gedeputeerde staten van de provincies.

Beschermde dier- en plantensoorten

Beschermde inheemse planten- en diersoorten zijn bij algemene maatregel van bestuur aangewezen. Het zijn soorten die van nature in Nederland voorkomen en die in hun voortbestaan worden bedreigd of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd. Ook zijn soorten aangewezen die niet noodzakelijkerwijs in hun voortbestaan worden bedreigd, maar wel bescherming genieten ter voorkoming van overmatige benutting.

De volgende diersoorten zijn beschermd volgens de Flora- en faunawet:

- 1) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *zoogdieren*, met uitzondering van gedomesticeerde dieren en met uitzondering van de zwarte rat, de bruine rat en de huismuis;
- 2) Alle van nature op het Europese grondgebied van de Lidstaten van de Europese Unie voorkomende soorten *vogels* met uitzondering van gedomesticeerde vogels;
- 3) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *amfibieën en reptielen*;
- 4) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *vissen*, met uitzondering van de soorten waarop de Visserijwet 1963 van toepassing is;
- 5) Een aantal ongewervelden (onder andere *insecten, libellen en kevers*) die in hun voortbestaan bedreigd zijn of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd.

Er zijn drie beschermingsregimes van kracht, mede afhankelijk van de zeldzaamheid van de soort en de status in Europese richtlijnen. Van licht naar zwaar beschermd zijn de soorten opgenomen op Tabel 1, 2 of 3. Voor vogels gelden specifieke eisen, met name tijdens het broedseizoen. Bij ruimtelijke ingrepen geldt automatisch vrijstelling voor soorten van Tabel 1 waardoor de meeste aandacht gevraagd is voor soorten van Tabel 2/3 en voor vogels.

Wijze van toetsing

Door uitspraken van de Raad van State in het voorjaar van 2009 is de beoordeling aangepast bij ontheffingsaanvragen voor ruimtelijke ingrepen. Sinds 26 augustus van dat jaar werken we daardoor volgens een nieuw stroomschema (zie volgende pagina). Gaat u een ruimtelijke ingreep uitvoeren en zijn beschermde soorten aanwezig, dan zijn er vaak twee opties:

1) Voorkom overtreding van de Flora- en faunawet. Het gaat dan om het behoud van de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort. Het betreft de functies van het leefgebied die ervoor zorgen dat de soort succesvol kan rusten of voortplanten, bijvoorbeeld nesten, migratieroutes en foerageergebied. Als u deze veilig stelt door vooraf mitigerende maatregelen te treffen, heeft u mogelijk geen ontheffing meer nodig. Om zeker te zijn dat uw maatregelen voldoende zijn, kunt u ze vóóraf laten beoordelen door Dienst Regelingen. Als deze voldoende zijn krijgt u een beschikking met daarin de goedkeuring van uw maatregelen. De goedkeuring krijgt u in de vorm van een afwijzing van uw ontheffingsaanvraag. U heeft namelijk geen ontheffing nodig doordat u met uw maatregelen overtreding van de Flora- en faunawet voorkomt.

2) Kan de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort niet worden gegarandeerd door mitigerende maatregelen? Dan dient u een reguliere ontheffingsaanvraag in waarbij de onderstaande vragen gesteld worden:

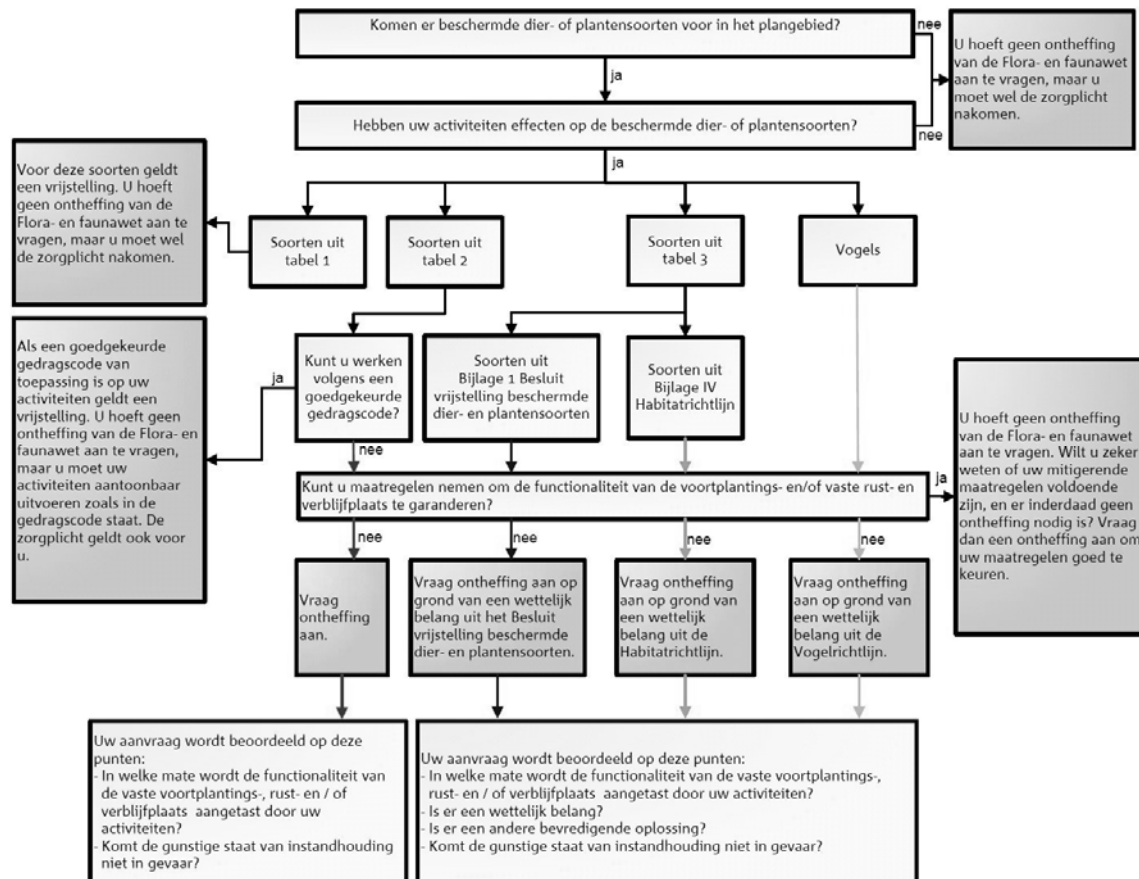
- In welke mate wordt de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats aangetast?
- Is er een bij wet genoemd belang? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Is er een andere bevredigende oplossing? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?

Beoordeling Dienst Regelingen

Dienst Regelingen beoordeelt of het bij wet genoemd belang zwaarder weegt dan het overtreden van de verbodsbepaling(en). Voor Tabel 2-soorten gelden minder zware eisen en kan een door het ministerie goedgekeurde gedragscode ook uitkomst bieden. De gedragscode moet wel van toepassing zijn op uw activiteit en u moet kunnen aantonen dat u precies zo werkt als in de gedragscode staat. Voor Bijlage 1-soorten uit Tabel 3 krijgt u alleen ontheffing wanneer sprake is van een bij wet genoemd belang. Bij een ruimtelijke ingreep betreft het meestal één van de onderstaande vier belangen:

- Bescherming van flora en fauna (b)
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d)
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e)
- Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling (j)

Voor vogels en soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt dat u alleen ontheffing kunt krijgen op grond van een bij wet genoemd belang uit respectievelijk de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. In de praktijk zijn de mogelijkheden voor het verkrijgen van een ontheffing voor die soorten dan ook zeer beperkt, met name voor vogels¹.

Toetsingsschema Flora- en faunawet (Bron: Dienst Regelingen 2009. Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijk ingrepen Flora- en faunawet).

Rode lijsten

Los van de Flora- en faunawet heeft de toenmalige Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit ter uitvoering van de bepalingen in artikelen 1 en 3 van het Verdrag van Bern een aantal Rode Lijsten voor bedreigde

¹ In de Vogelrichtlijn worden alleen de belangen b en d én de veiligheid van het luchtverkeer (belang c) genoemd;

en kwetsbare soorten dieren en planten gepubliceerd². Voor soorten van de Rode Lijsten heeft de overheid zich verplicht onderzoek en werkzaamheden te bevorderen die nodig zijn voor bescherming en beheer. Het voorkomen van een soort op de Rode Lijst heeft geen wettelijke beschermingsstatus tot gevolg. Opname op de Rode Lijst zegt alleen iets over de zeldzaamheid en populatieontwikkelingen van de betreffende soorten.

Natuurbeschermingswet 1998

Op 1 oktober 2005 is de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 in werking getreden. De Natuurbeschermingswet heeft betrekking op Natura 2000 gebieden in Nederland en verankert een deel van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in de nationale wetgeving. Natura 2000 bestaat uit een netwerk van Europese natuurgebieden. Het vormt de basis van het Europese natuurbeleid. Natura 2000 is gericht op de instandhouding en ontwikkeling van soorten en ecosystemen die voor Europa belangrijk zijn.

Nederland regelt aan de hand van een vergunningenstelsel de zorgvuldige afweging rond projecten die gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000-gebieden. Deze vergunningen worden verleend door de provincies of door de Minister van EL&I. Daarnaast stelt Nederland voor al haar Natura 2000-gebieden beheerplannen op waarin de te beschermen waarden, de zogeheten instandhoudingsdoelen, nader worden uitgewerkt in ruimte, tijd en omvang.

In voorgaand wettelijk kader zijn alleen de meest relevante onderdelen van de wetgeving vereenvoudigd weergegeven. Aan deze tekst kunnen derhalve geen rechten worden ontleend. Voor meer achtergronden en de oorspronkelijke wetsteksten kunt u terecht op www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/natuur en op www.drloket.nl.

² Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna en Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 28 augustus 2009, 25344, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna.